

kind zal bezwijken, dan heeft hij het, onver- schillig was zijn eigen geloof of ongeloof zij, te doopen. Daartoe begint hij het hoofd van het kind met water, onder het uitspreken der woorden: Ik doop u in den naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes. Slechts de volledig aldus uitgesproken doopformule is geldig, en tevens moet daarbij niet een enkele druppel, doch zoveel water gebruikt worden, dat het zeker voldoende over de huid van het hoofd.

En evenzo leest men op blz. 924:

Wanneer de ouders Katholiek zijn, zal de verloskundige, onder deze omstandigheden, het kind, vóór hij aan de extractie begint, doopen door begieten van den voet met water en het daarbij uitspreken der op pag. 332 gegeven formule. Ook bij andere voor het kind levens- gevaarlijke geborten (dit moge hier meteen opgemerkt worden) zal de verloskundige het kind eerst doopen op het eerst geboren lichaams- deel, welk dit ook zij.

Komt daarna het kind levend voor den dag, doch zoo dat de dood elk oogenblik kan ver- wacht worden, dan zal de verloskundige het voorwaardelijk overdoopen. Daartoe begint hij het hoofd met water, daarbij zeggende: Zoo gij niet gedoopt zijt, doop ik u in den naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes.

Teegstafel.

LEVENSBESCHRIJVING van wijlen Prof. A. BRUMMELKAMP. Hoogleraar aan de Theologische School te Kampen Door zijn jongsten zoon A. BRUMMELKAMP Kampen — J. H. Kok — 1910.

Deze titel doet, met zijn „wijlen“, vermoeden, dat het werk zelf een autobiografie van Prof. BRUMMELKAMP is, thans uitgegeven door diens jongsten zoon.

De dedicatie op het tweede blad doet echter de onjuistheid van zulk een vermoeden intien. Zij toch luidt aldus:

AAN DE GEREFORMEERDE KERKEN VAN NEDERLAND, die mijn Vader liefhad, van wie hij een der eerste en oudste leeraren is geweest, en aan wier Theologische School hij drie- endertig jaar heeft gearbeid.

OPGEDRAGEN DOOR DEN SCHRIJVER. Maar, en dat niet minder dan het in den titel letwat zonderling aangebracht „wijlen“, nu wekt weer het „een der eerste en oudste leeraren“ uit de dedicatie 'n verkeerd vermoeden en wel, dat de schrijver de Gereformeerde Kerken van Nederland, aan wie hij zijn werk opdraagt, als een innovatie beschouwt. Ik zie dan ook al velen van mijne en ook van zijne kerkelijke vrienden, bij de lezing van deze, zoo heuscheljk bedoelde dedicatie, bedenkelijke gesichten trekken. De Gereformeerde Kerken van Nederland zijn immers de wettige voortzetting der reeds in de 16e eeuw tot reformatie gekomen Kerken.

De heeren kunnen echter gerust zijn. De schrijver denkt er niet aan om van de gangbare theorie ook maar een haarsbreed af te wijken. Ik zou tot bevestiging van deze bewering naar tal van uitspraken in zijn boek kunnen ver- wijzen, maar doe het kortheids halve slechts maar die ene, op blz. 88.

Op deze bladzijde dan verhaalt hij, dat zijn vader op het schutblad van het Actenboek van den Hattemeschen Kerkeraad, eigenhandig schreef:

HANDLINGEN des Kerkeraads der Gereformeerde Gemeente van Hattum, sedert derzelver Afscheiding van het Nederlands Hervormd Kerkbestuur 21 November 1835.

En daarop laat nu de heer BRUMMELKAMP Jr. deze woorden volgen:

„Men ziet uit dit opschrift het zilver kerkelijk besef, dat hier voorstaat: De Gereformeerde gemeente van Hattum; niets anders en ook niets nieuws.“

Blijkt niet uit dit waardeeringoordeel, dat de auteur in dit stuk recht staat? En, mocht een onzer kerkelijke vrienden nu nog dat „Gemeente“ niet onbedenklijk vinden, laat mij dan ter wegneming ook van deze be- denkling hem mogen verwijzen naar p. XI der Voorrede waar mijn hooggeachte vriend BRUMMELKAMP zegt:

„Ook wat het kerkelijk spraakgebruik betreft, heb ik mij doorgaans gehouden aan de termen en benamingen van den tijd in welke de han- deling plaats greep. Zoo schreef ik PROVINCIALE VERGADERING in plaats van PARTICULIERE SYNODE, gelijk men tegenwoordig in de Gereformeerde Kerken zegt, en sprak ik niet van plaatselijke KERK of KERKEN, maar van GEMEENTE of GE- MEENTEN; en niet van de GEREFORMEERDE KERKEN, maar van de Christelijke Afscheidingse GEREFORMEERDE of de Christelijke GEREFORMEERDE KERK, wanneer de gezamenlijke kerken moesten worden aangeduid.“

Ik meen hiermede den biograf van alle heterodoxie op het stuk der onder ons gangbare kerk-theorie te hebben vrijgepleit.

Ik achtte mij tot zulk pogen verplicht, omdat de min gelukkige uitdrukking: „een der eerste en oudste“ metterdaad 'n onjuist vermoeden wekt en minstens onder verdenking brengt. Een ver- denking, die ik op den biograf niet mocht laten rusten, omdat ik niets liever wenschte dan dat deze biografie van een der Vaders der SCHRIEDING zonder eenig ingenoemenheid en met har- telijke sympathie allereerst en vooral door ons gereformeerden zal worden ontvangen.

Het werk is voorzien van een, reeds ge- noemde, Voorrede en van een INLEIDING.

In de laatste wordt, zoals dit hoort bij de beschrijving van kerkelijke personen of gebeurte- nissen uit de vorige eeuw, het religieus en kerkelijk leven van ons volk, althans van het protestantische gedeelte, uit de eerste tientallen jaren der 19e eeuw geschilderd.

Eerlijk gezegd is bij mij van dergelijke INLEIDINGEN de gloed van het nieuwe wel wat af. Daarbij komt, dat het mij, althans wat den RAVEL betreft, na de onvergetelijke kennismaking met PIERSON'S zoo mooie schilde- ring daarvan in OUDERE TIJDEN, bij de lezing van genoemde INLEIDINGEN altijd ver- gaat als een bezoeker van 'n schilderijen-ver- tooning, die, wegens de gelijkheid van het onderwerp, door het minderwaardig stuk, waar hij voor staat, wordt herinnerd aan het doek van zooveel hogere artistiekheid dat hij vroeger zag. Toch moet ik BRUMMELKAMP'S Inleiding loven. Uit plicht begaan, heb ik haar lezing uit- zering ten einde gebracht. Zakelijk, zonder onnodige omhaal en de zich daarmee ver-

bindende langdradigheid, wordt ons hier wel niet als voor de oogen geschilderd, maar dan toch duidelijk geschetst het reeds zoo dikwijls beschrevene, alom bekende, herhaaldelijk ge- zene. Zoo hier, gelijk in het gehele werk, toont zich in de beperking de meester.

Misschien is hier de beperking zelfs iets te veel. Wat toch de jongste literatuur biedt over hetgeen onmiddellijk aan de SCHRIEDING vooraf ging en ik denk daar bij aan de, hier vroeger door mij besproken, werken als b.v. dat van KOK over DE AFSCHIEDING IN DRENTHE — dat nameelooze ware sielelijden van zooveel „naamloosen“ onder de eenvoudigen kinderen van God in hun trachten en smachten naar DE WAARHEID in de Kerk en dan het zoeken er van buiten de Kerk, de vermelding ook daarvan had, zonder de waarlijk goede qua- liteiten dezer INLEIDING te schaden, iets meer binnen haar grenzen kunnen zijn getrokken.

In het hoofdstuk JEUDEN EN STUDIEJAREN steekt de auteur van wal.

„Mijns vaders leven“, zoo begint dat, „laat zich gevoelig indeelen naar de onderscheiden plaatsen waar hij metterwoon gevestigd is geweest. Na voldeinde jeugd en studie jaren, waarover dit hoofdstuk handelt, is hij zes jaar predikant geweest te HATTUM, twee te SCHRIEDAM, twaalf jaren te ANNIEM, en vervolgens vier en- dertig jaar Lectoraat aan de Theologische school te KAMPEN“.

En zoo deelt de biograf dan in ook.

In de nu volgende vier hoofdstukken beschrijft hij ons zijn Vader als predikant te HATTUM, waar het kwam tot breken met het Hervormd Kerkgenootschap; dan van 1839—1842 als predikant te SCHRIEDAM; verder als predikant te ANNIEM '42—'54; eindelijk als Hoogleraar te KAMPEN van '54—'88.

Aan het slot een hoofdstuk handelend over DE (N) MENSCH EN DE PERSOONLIJKHEID.

Het leven van ANTHONY BRUMMELKAMP, een der eerste en oudste leeraren der SCHRIEDING, was met dat der SCHRIEDING zelf zoo innig saam- gevochten, dat zijn levensbeschrijving, althans van een groot deel, ook de hare is.

Deze omstandigheid, waaraan nu eenmaal niets te veranderen viel, draagt voor den bio- graphie van BRUMMELKAMP zijn licht — maar ook zijn schaduwrijke med. Zijn lichtzijde, door- dat zij ons een blik doet slaan in het leven van de SCHRIEDING. Een leven, dat in veel op- zichten zoo zwaar en zoo moeilijk is geweest door zijn uit- en ook inwendige strijd; ook door de miskenning en verguizing waaronder het zoo langen tijd gebukt ging; door de miskenning waardoor het ook innerlijk werd verdeeld en waaronder ook ANTHONY BRUMMELKAMP, gelijk deze biografie zoo sober maar waar doet uit- komen, heeft geleden. Een leven dat zoo rijk is geweest aan heroïsme in de dagen eener vervolg- ing, die met deernis maar ook met eerbied voor de vervolgden beslist en hun een plaats verzeekt als Geloofsgetuigen in een, tot op- onzen tijd bijgewerkt Martelaarsboek.

En dit nu is een lichtzijde van deze biografie, want de kennis van de SCHRIEDING kan en zal er bij velen door worden verrijkt en daarmee ook de waardeering van haar als vrucht van een werk Gods onder ons volk waardoor, zeker niet uitsluitend, maar toch voor een groot deel, het gereformeerde Geloof ten onzen is gered.

Maar de schaduwzijde van het boek, als bio- graphie, is dan ook juist, dat de beschrijving van het leven van BRUMMELKAMP zelf er te veel in geresorbéerd wordt door die van het leven der SCHRIEDING.

Ik bedoel dit allermint als een verwijt. Maar een feit is, dat het intieme, het innige, het persoonlijke, het zielbeweg van dezen man van betekenis onder deze omstandigheid, naar het mij toechijnt, wat te veel op den achter- grond is geraakt.

Het minst geldt dit nog — en heel begrijp- lijk ook, — van het Hoofdstuk JEUDEN EN STUDIEJAREN. Dit wil mij uit een oogpunt van biografie dan ook het best geslaagde van het boek toeschijnen. Hier is het den schrijver gelukt ons den mensch te doen zien worden. Mooi biografisch zijn ook enkele stukjes in de andere deelen, b. v. in dat over D. A. als „afgezet“ predikant te HATTUM, levend met de zijnen in het, tot arbeidswoning verbouwde koetshuis van het gesloopte kasteel DE WADUW.

Maar met dit al acht ik de verschijning van dit boek een evenement in onze historische literatuur. Een kostelijke bijdrage niet alleen voor de vader- landsche kerkgeschiedenis, voor wat de schrijver noemt: de *histoire religieuse contemporaine*, maar ook voor onze cultuurgeschiedenis. Want, en dit komt in de biografie wel helder uit, BRUMMELKAMP behoort ook door wat hij in zijn tijd en werkzaam leven gedaan heeft of in samenwerking met „de Christelijke vrienden“ te Amsterdam, of alleen, niet slechts aan onze kerken, maar — ik denk hier aan zijn arbei- ten behoeve van het onderwijs, zoo hooger als lager, van de philantropie, de journalistiek en ook van de landverhuizing — aan heel ons volk, aan heel de natie.

Laat het dan zoo zijn, dat in deze biografie de psychologische ontleding van een menschen- leven iets te wenschen overlaat. Daarvoor mag echter, zeker niet minder dan de zooveel door mij genoemde samenwerking van dit leven met dat der kerk, ook de pietist van den zoon tegenover den Vader, als verzachtende omstan- digheid aangevoerd.

Maar, vast voor mij staat, dat de heer A. BRUMMELKAMP met dit fraai gestileerd en van langdurige en nauwgezette historische studie getuigend boek, een voortaan werk van blijvende waarde geleverd heeft en ook heeft verrijkt een schoone daad van pietist tegenover dien Vader, in wiens siel, zoals hij zegt op p. 590, was „la passion des âmes“ van den Révérend en „l'esprit du Désert“ van de Hugenoten.

Officiële Berichten.

Korte notulen van de classis Schie- dam, 29 Nov. 1910.

1. Namens de roepende kerk van Pernis opent Ds. v. Anken de vergadering.

2. Uit de credentiebrieven blijkt, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn. Van Hoog- vliet is Ds. van Hoven voor het eerst aanwezig, die hartelijk welkom geheten wordt.

3. In 't moderamen nemen zitting: Ds. Gos- lings, praeses; Ds. Gots, assessor; D.D. Meijnen en v. Anken, scriba.

4. De notulen van de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

5. Op een vraag van Poortugaal besluit de classis het subsidie aan deze kerk voortaan als voorschot te geven.

6. De besprekingen over het verzoek Pernis, — „dat de classis, gezien den dreigenden predi- kantennood in onze kerken, middelen berame, opdat het beest van de roeping der kerk inzake het uittuuten van arbeiders in den oogt des Heeren verlevendigd worde, en de noodstand zoo mogelijk verholpen“, — hebben tot resultaat,

dat de vergadering besluit: De classis Schiedam, gehoord de besprekingen over het onderhavige punt, gaat over tot de orde van den dag.

7. Een kerk ontvangt advies in tuchtsaken.

8. De classis spreekt op een desbetreffende vraag als haar oordeel uit, dat er geen principieel bezwaar bestaat voor onze diaconissen tegen het bijwonen van conferenties met afgevaardigden van andere kerken voor armenzorg.

9. Rondvraag naar art. 41 D. K. O.

10. Poortugaal zal vóór de komst van den eigen dienaar nog gediend worden door D.D. Greydanus en v. Haeringen.

11. Lecture geschiedt van ingekomen collecten.

12. Deputaten naar art. 14 H. R. stellen voor 't gevraagde subsidie aan de kerk van Hoogvliet weer toe te staan. Aldus besloten. Uit een mededeeling van de kerk van Pernis blijkt, dat zij de bijdrage der classis voor de verzorging harer pred.-weduwe niet langer behoeft.

13. De onderscheidene benoemingen hebben plaats.

14. De presentagelijst, door deputaten ad hoc voorgesteld, wordt goedgekeurd.

15. Als roepende kerk voor de volgende vergadering wordt Rosenberg aangewezen. Praeses Dr. Greydanus. Datum 28 Febr.

16. Sluiting.

Namens de classis: K. v. ANKEN, *ae scriba*.

Pernis, 6 Dec. 1910.

Buitenland.

Duitschland. Een wereldcongres voor vrij Christendom.

Een drie maanden geleden werd er te Berlijn een „wereldcongres voor vrij Christendom“ ge- houden. De voorzitter was er in zijn slotwoord met zekere ingenuïteit op, dat het getal bezoekers tweeduizend bedragen had, waarvan slechts een tiende deel uit theologen bestond, waaruit hij afleidde, dat het bewijs geleverd was, dat het congres „der lekenwereld“ belang had ingeboezemd.

Mannen van betekenis namen aan het congres deel, o.a. de Berlijnsche hoogleraar Harnack en de predikant Weinle. Merkwaardig was hetgeen door Harnack betoogd werd over het „dubbele Evangelie“. Hij beweerde, dat er reeds in het Nieuwe Testament een dubbel begrip van het Evangelie gevonden wordt, omdat nu eens de verkondiging van Jezus zelf, dan weder de verkondiging van Jezus als Zoon Gods, het Evangelie genoemd wordt. Harnack moest niet alleen toegeven, dat het laatste reeds vóór Paulus in de oorspronkelijke ge- meente gevonden werd, maar ook, dat beide Evangelien elkander „veel nabij komen.“

Ja hij geeft toe, dat een van de wortelen, waaruit het Evangelie van Jezus, als Gods Zoon, ont- staan is, gelegen is in de aanspraken, die de Christus liet gelden. Aan het slot van zijn stellingen sprak Harnack: „Wanneer onvoor- waardelijk daaraan moet vastgehouden worden, dat Jezus een mensch was, zoo staat toch vast, dat God dienzelfde Jezus tot Heere en Christus gemaakt heeft, en dat het geloof aan Hem, van ondscher kinderen Gods geschapen heeft en nog schept. Zoo is het „dubbele“ Evangelie nog even noodig als het vroeger was. Het eerste bevat de waarheid; het tweede den weg om beide te vereenigen in het leven.“

Maar het is toch duidelijk, dat Jezus tot Heer der wereld verheven werd, omdat hij 'n God 'n mensch was, en dat hij alleen eischen kan, dat men in Hem zal gelooven, als Hij waarachtig God is.

Uit alle verhandelingen bleek het sonneklar, dat de moderne theologie in Duitschland, van de geschiedkundige negentiende eeuw terugge- keerd is tot de rationalistische achttiende eeuw.

Nog werd op het congres voor vrij Christen- dom duidelijk, dat de modernisten tot de denkbeelden van het Jodendom vervallen. Reeds de Marburger docent in de wijsbegeerte, Cohen, beweerde, dat het absoluut geestelijk mono- theïsme van het Jodendom, dat eiken middelbaar in de gestalte van een hooger menschen uitsluit, „redelijk idealisme en enthousiasme schept.“

„Alleen in sociale zedelijkheid en in wereld- burgerlijke humaniteit ademt de levende God, dien de profeten Israels tot God van Israël en tot God der menschheid gemaakt hebben.“

Een joodsche theoloog constateerde dan ook een „weiniggehende Ueberinstimmung“ van de joodsche geleerden met de liberale theologie.

Het kan ook niet anders. Immers in plaats van den Drieëenigen God, dien de kerk van Christus belijdt, heeft men het unitarische gods- begrip geplaatst, en daarin stemmen Joden en modernisten met elkander overeen. Nu is het wel waar, dat een tweelc leden van het congres een poging waagden, om voor het trinitarisch geloof een lans te breken; maar het feit, dat de Christus beschouwd werd als een voortref- felijk zedenprediker, was niet geschikt om te doen uitkomen, dat het Christendom boven het Jodendom uitgaat. Want ook de Joden houden den Heiland daarvoor.

Doch niet alleen Joden, maar ook de Brah- manen, Boeddhisten, Mahomedanen, ja zelfs ver- tegenwoordigers van de niet-geloovige gemeen- schap der vrijdenkers waren ter vergadering aanwezig en lieten hun woord uitgaan.

De secretaris van het congres verdedigde dit met de opmerking dat men uit breedtelijke getin- deid en door de overweging, dat de sedenleer geheel afhankelijk is van den vorm der gods- dienstige belijdenis, ook niet-Christenen uitge- noeid had, op het congres voordrachten te houden. Zoo was er een Boeddhist uit Ceylon ter vergadering, die leerde dat het echte Boed- dhisme niet anders bracht dan praktische zede- leer zonder enig gods-geloof. En daarom liet hij ook den elsch hooren: „Zind ons geen missionairs, die alleen het verwoesten van ons geloof op het oog hebben.“ Een lid van het congres heeft later beweerd, dat deze Boeddhist geredigd zou hebben: Zind ons geen „teloten“ (blinde ijverars) als zendelingen. Maar dit verandert niet veel aan de zaak. Een zending der Christelijke kerk kan geen ander doel hebben, dan de heidenen tot het Christendom te brengen; wanneer hij alleen komt om heidenen wetenschappelijk te ontwikkelen, dan kan hij den naam van Christelijk zending niet dragen.

Ten slotte merkten wij nog op, dat op het congres ook de sociaal-democraat Dr. Mauren- brecher het woord voerde, om te betogen dat nog eenmaal het socialisme de inhoud van de geheele Christelijke vroomheid wordt, en dan zouden alle vrijzinnigen, wat betreft de kern van het godsdienstig bewustzijn, met elkander verbonden zijn, al mocht men in theorie en begrip uiteengaan. En al is het gedurende tientallen jaren gebleken, dat de sociaal-democratie vijandig tegenover het Chris- tendom staat, dit verhinderde niet, dat het congres Dr. Maurenbrecher uitbundig toejuichte.

en dat de twee volgende sprekers, beiden pre- dikanten der Evangelische landkerk, Dr. Pfann- kuche en Lic. Traub, hunne instemming met het gesprokene door den sociaal-democraat betuigden.

Daar aan dit alles een man als professor Harnack mededeelt, die om zijn kathedra te Berlijn dagelijks honderden theologen vergaderd ziet, is voor Duitschland een veeg teeken. Niet minder bedroevend is het feit, dat dezelfde Harnack, benoemd werd tot lid „van het Spruch-collegium, het lichaam dat“ „ultimaken moet of een predikant, die wegens onrecht- zinnigheid aangeklaagd werd, al dan niet in zijn ambt kan gehandhaafd blijven.“

Noord-Amerika. Een twiëlaar toege- laten tot den dienst des Woords.

De kerkeraad der Presbyteriaansche kerk van New-York heeft den heer J. E. Steen toege- laten tot de bediening des Woords. Deze heer Steen is een van de drie kandidaten, omtrent wier rechtmatigheid een tijd geleden twiëfel rees bij de Presbytery van New-York. In 1909 verklaarden zich in genoemde vergadering 37 leden tegen zijne toelating, nu waren er 27 leden die daar tegen stemden. Het komt ons voor, dat alle leden zich geopen hadden moeten gevoelen, om den heer Steen af te wijzen. Men oordeelde: Gevraagd, wat hij geloofde omtrent de geboorte van den Christus uit de maagd Maria, antwoordde de candidaat, dat hij zich niet vermeten zou, die wondergeboorte van den Christus te ontkennen; maar waar de geleerden het omtrent dit stuk nog niet eens waren, en hij nog niet genoeg gestudeerd had, om voor zich zelve tot een vast oordeel te komen, zoo wenschte hij zijn oordeel over dit punt op te schorten. Doch hij meende, dat het ontkennen of toestemmen van dit leerstuk, geen verandering brengen kon in zijn geloof in de menschenwording van Gods Zoon, in Jezus Christus.

Gevraagd, hoe hij dacht over de opwekking van Lazarus, antwoordde hij, dat hij de macht van Jezus, om menschen uit den doode op te wekken, niet in twiëfel trok; maar hij wist dat sommige geleerden twiëfelden of het Evangelie van Johannes wel een historisch boek was, en daarom wenschte hij weer verschoond te worden van het uitspreken van een bevestigend oordeel. En hiermede nam het Presbytery van New-York genoegen, en zoo zal de heer Steen weldra als predikant bevestigd worden!

The Continent, een liberaal blad, noemt de toelating van dezen twiëfelenden candidaat een stap voorwaarts, er bij voegende, dat het wel medelijden gevoelt met die trouwe harten, die hierover smart hebben. De jonge man is wel- menend en „hoog ernstig.“ Hij moge eenige leerstukken der Kerk betwijfelen, de stukken die hij geloof, zijn meer in aantal, dan die hij in twiëfel trekt.

The Herald and Presbyter denkt er anders over. Dit blad wijst op de uitspraak der jongste „General Assembly“ omtrent fundamentele leerstukken, waaronder ook die welke den heer Steen werden voorgelegd, welke luidt: „Deze leerstukken zijn beleden in de eeuwenoude be- lijdenis der kerk, en de feiten waarover het gaat, zijn feiten, waarop, onder anderen, het Christendom rust. Niemand die ze ontkent, of ernstiglijk in twiëfel trekt, moest toegestaan worden te prediken, of moest niet tot predikant geordend worden.“ De omstandigheid, dat men toch een jong mensch tot den dienst des Woords toelate, die deze leerstukken weigert te belijden, moet de Kerk met zorg vervullen.

Nog zorgelijker vinden wij het, dat de Pres- byteriaansche kerk een toehoort heeft, als Union Seminary, waar de studeerende jongelingschap door hoogleraren de weg van den twiëfel wordt gewezen.

Wij beamen hetgeen een inlander in The Continent schreef: „Het in twiëfel trekken van de geboorte van onzen Heiland uit een maagd, terwijl men toch nog beweert dat zijn bloed heilighoudt, is klare tegenspraak. Indien iemand de eene uitspraak van den Heiligen Geest niet geloof, hoe kan hij de andere ge- looven, of een ander bewegen sulks te doen?“

En dan te twiëfelen aan duidelijke uitspraken van den Heiligen Geest in het Evangelie van Johannes? Het beweren, dat deze publieke be- leedelingen van God, de Presbyteriaansche kerk niet zullen verwoesten, is hoogmoedige waanzin.“

Al deze dingen verwonderen ons niet. Al sinds jaren hebben wij de ontwikkeling der Presbyteriaansche kerk in de Nieuwe Wereld met bezorgdheid gadeslagen.

— Eene nieuwe beweging op gods- dienstig gebied.

Het verschijnsel dat in vele Christelijke kringen waar te nemen valt, namelijk: het zich werpen op uitwendige zending, hebben ook wij met belangstelling gadeslagen. De wereldcon- ferentie te Edinburgh gehouden, is daarvan de vrucht geweest. En met hoeveel sympathie wij deze beweging, om het Evangelie aan Jood, Mahomedaan en Heiden te brengen, ook gade- slaan, doch rijst bij ons telkens de vraag: Is het wenschelijk, dat in een tijd, waarin de kerken, over het algemeen genomen, inwendig verzakken, de arbeid der geloovigen zich voornamelijk richt op de bekeering der Hei- denische en Mahomedaanische volken?

Het schijnt dat men in de nieuwe wereld dit bewaar deelt. Daar is immers een nieuwe beweging op godsdienstig terrein waar te nemen. In die beweging spelen mannen de hoofdrol. Er was in Amerika een tijd, waarin het scheen alsof de mannen zich aan het kerkelijk en godsdienstig leven onttrokken, om het terrein vrij te laten voor de vrouw. Hierin kwam verandering ten goede. De ontwaakte ijver der mannen is vooral in de zending te zien, ge- tuige de Laymen's Missionary Movement. De nieuwe beweging beweegt zich echter op het terrein der inwendige zending. Men wil mannen en jongelingen die buiten alle gemeenschap leven, bekeeren, om ze, zoo mogelijk, weer in den schoot der Kerk terug te brengen. De nieuwe beweging wordt dan ook aangeduid als de „Men and Religion Forward Movement.“

De statistiek toont aan, dat het volk in toenemende mate van de Kerk vervreemd. Vooral geldt dit van de werklieden in de groote steden, en van de bevolking op het platteland, in de staten van Nieuw-Engeland. Bovenal blijkt het, dat zooveel mannen van de Kerk afwaken. Men heeft geconstateerd, dat in de nieuwe wereld het aantal vrouwelijke leden der kerken, dat der mannen met drie miljoen overtreft. Drie miljoen meer vrouwelijke dan mannelijke leden der kerken! Dit is een toestand, waarover men wel mocht nadenken. En dit is gedaan, en daartuit is een beweging ont- staan, om de afwaling van de Kerk te stuiten en de afgedoolden tot de gemeenschap der Kerk terug te brengen.

Nu werd den 25ten en 26ten Oct. 11. te Buffalo, N.Y., daarvoor een vergadering ge- houden, waarop ruim driehonderd afgevaardig-

den aanwezig waren, die alle kerken die den naam van „Evangelical“ kunnen dragen, verte- genwoordigen. Den vergaderden werd vooral op het hart gebonden, de mannen die slechts in naam met de Kerk verbonden zijn, of die geheel van de Kerk vervreemd werden, op te zoeken en te bekeeren, om op die manier nog te redden wat te redden is. In de resoluties, welke werden aangenomen, werd uitgesproken: „dat de Kerk van Jezus Christus het eenige door God aangewezen instrument is tot be- houdenis der wereld, en dat alle organisaties, die tot dit doel medewerken, slechts middelen zijn, waardoor de Kerk haar werk uitoefent“. Het doel is, om de mannen en de jongeling- schap te bewegen tot persoonlijke aanneming van Jezus Christus. Om dat doel te bereiken, zal vooral aangedrongen worden op het onder- zoeken der Heilige Schrift; men zal ook na- druk moeten leggen op het feit, dat de Chris- telijke religie de eenige hoop is der wereld, en dat de zendingarbeid een levend en blijvend element behoort te zijn in het Christelijk leven.

In al de voornaamste steden zullen in het begin van het komende jaar, gedurende acht dagen groote meetings gehouden worden. Deze meetings zullen worden voorbereid o. a. door van huis tot huis de menschen te bezoeken. Op die manier zal men de jongelieden en de mannen trachten op te sporen, die van de Kerk vervreemd werden, en al men trachten, hen weer onder den invloed te brengen van de Kerk waaronder zij thuis behoorden; zij die nog nooit in verband tot de een of andere Kerk stonden, sal men tot de Kerk pogen te leiden.

Deze beweging heeft vooral tot hen, die tot hiertoe leefden, alsof het woord van Kain hen bezielde: „Ben ik mijns broeders hoeder!“ veel te zeggen. Van harte zijn wij het eens, wanneer de Amerikaanse Wachter hier aan toevoegt: „De Men and Religion Forward Movement“ prikkelt ook de leden onzer kerken, om wak- ker en vol ijver in den dienst des Heeren te zijn, verzeerd zijnde, dat de arbeid niet ijdel zijn zal in den Heere.“

Gemengd Nieuws.

In Frankrijk is in den laatste tijd het aantal menschen dat niet lezen of schrijven kan, toege- noemen. Het ministerie van oorlog deelde mede, dat in 1908 het getal analphabeten 9400 en in 1909 14,200 bedroeg. Als men weet dat in dat land de verlichting, het radicalisme zijn triumfen gelijk nergens elders viert, en dat men de openba- scholen uit de hand van de geestelijke broeder- schappen heeft genomen om die onder de leiding van slechte te stellen, dan heeft het feit dat het aantal personen dat geen onderwijs genoot, toema- vol te zeggen. Wanneer het andersom was, zou men van uit het radicale kamp roepen: „Ziet, hoe de Kerk het volk dom maakte. Maar nu!“

WINCKEL.

Voor Kinderen.

TWEE.

III.

Zoals we zagen, volgde Caligula, die voluit eigenlijk Gaius Caesar Augustus Germanicus Caligula heette, zijn oom Tiberius op, dien hij had helpen dooden. Hij was toen 24 jaar oud. Caligula was een zoon van den beminden veldheer Germanicus, die ook in onze streken de Romeinse legioenen heeft aangevoerd. De jonge zoon ging met den vader mee op diens krijgstochten. Hoewel nog een kleine jongen droeg hij reeds het soldatenpak. Daartoe behoorden ook schoenen, die ter halverhoogte van het scheenbeen reikten en Caligula heetten. Van die laarzen (Caligula is het verkleinwoord) kreeg hij zijn bijnaam, waaronder hij bekend is ge- bleven. Later ging hij ook in het Oosten ten oorlog.

Noch zijn vader noch hij waren, gelijk we zagen, bij den dwingeland Tiberius bemind ge- weest. Zoo kwam het dat Caligula, 20 jaar oud, met zijn moeder naar het eiland Caprea werd verbannen, anders gezegd Capri, waarvan we al meer hoorden. We hoorden ook, hoe het Caligula gelukte door viciet Tiberius wredeheid te ontkomen, en hij zelfs tot diens opvolger werd be- noemd. Toen nu Tiberius oud en zwak werd, verspreidde zich het gerucht van zijn dood. Caligula die spoedig geloofde wat hij vurig wenschte, dacht dat zijn oom werkelijk dood was en liet zich alvast tot keizer uitroepen. Maar daar kwam de tijding, dat het bericht valsche was, dat Tiberius nog leefde!

Caligula was zeer goed, dat zijn oom het den neef en troonopvolger nooit vergeven zou, dat deze zijn dood niet had afgewacht. Daarom be- sloot hij den onden keizer vóór te zijn, er zich deze op hem wrekte. En zoo werd met hulp van Macro, Tiberius omgebracht, en volgde de eene gruweldad de andere. In het jaar 36 na Chr. werd Caligula keizer van Rome.

Met vreugd en gejuich werd Caligula bij zijn troonsbeklimming door heel het volk begroet. Men hoopte, dat thans de ellende voorbij was, en een nieuwe, betere tijd zou aanbreken. Nu de zoon van den edelen, onvergetelijken Germani- cus de plaats van Tiberius had ingenomen. En werkelijk scheen in het eerst die hoop te zullen vervuld worden. De jonge vorst regeerde recht- vaardig, en schafte allerlei verkeerd uit den tijd van zijn voorganger af.

Doch acht maanden na zijn troonsbestijging werd Caligula zwaar ziek. Hij had dit zichzelf te wijten, want het was een gevolg van zijn onmatig leven. Doch daar zag niemand op. Men was slechts in angst, dat de beminde jonge keizer sterven zou, en toen hij eindelijk weer beterde, heenschte te Rome de uitbundigste vreugd en werd de keizer met allerlei hulde- bliken overladen. Dat nu is voor vele menschen niet goed, wijl het hen trotsch en overmoedig maakt. Maar voor Caligula was het ten volle verdelijfelijk.

De blijdschap en de vele huldeblijken bij zijn herstel schijnen hem in den waan gebracht te hebben, dat hij nu ook maar alles doen mocht wat hij wilde, hoe uitzinnig het ook was. Al- thans voortaan kenmerkte zich zijn leven — 't zou niet lang zijn — door zooveel buiten- sporigheden en afschuwelijke dingen, dat er wel grond is voor het vermoeden, dat hij vlagen had van krankzinnigheid. Iemand bij zijn ge- zond verstand kon bijna niet tot dwaasheid vervallen als die, waaraan Caligula zich nu overgaf.

Want van nu aan volgden zwelgerijen, uit- spattingen en wredeheden, met de grootste schaamteloosheid door den keizer gepleegd. Schrikkelijk werd het volk ontgoocheld. Caligula leefde voortaan slechts voor de laagste zinnelijke genietingen, voor feesten en spelen enz. en ver- waarloosde de staatszaken geheel. Hij liet groote, dikwijls nuttelooze bouwwerken uit-